

LAUSUNTO

22.5.2026

Suomen Sadankomitea ry:n lausunto ulkoasiainvaliokunnalle

Asia: HE 72/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ydinenergialain sekä rikoslain 34 luvun 6 §:n muuttamisesta

Rauhanjärjestö Suomen Sadankomitea kiittää ulkoasianvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua koskien luonnosta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi ydinenergialain 4 §:n ja 69 §:n sekä rikoslain 34 luvun 6 §:n muuttamisesta.

Sadankomitea katsoo, että hallituksen esitys on sekä tarpeeton että puutteellisesti valmisteltu. Esityksellä pyritään poistamaan tai lieventämään voimassa olevaa ydinräjähteitä koskevaa kieltoa ydinenergialaista sekä tekemään tähän liittyviä muutoksia rikoslainsäädäntöön. Esityksen vaikutukset Suomen turvallisuuspolitiikkaan, oikeusjärjestykseen ja kansainväliseen asemaan ovat merkittäviä, mutta niitä ei ole arvioitu riittävän perusteellisesti eikä avoimesti. Näin laajakantoisen muutoksen valmistelun tulisi perustua selkeästi esitettyihin tavoitteisiin, vaikutusarvioihin sekä avoimeen yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Demokraattinen päätöksenteko edellyttää läpinäkyvyyttä. Tämä koskee erityisesti ydinasepolitiikkaa, joka liittyy ihmiskunnan kannalta eksistentiaalisiin kysymyksiin. Eduskunnalla ja kansalaisyhteiskunnalla on oltava mahdollisuus arvioida päätöksiä riittävän tiedon pohjalta, myös Nato-yhteistyöhön liittyvien kysymysten osalta.

Ulkoasiainvaliokunnan näkökulmasta on keskeistä arvioida esitystä suhteessa Suomen kansainväliseen asemaan, sopimusvelvoitteisiin ja pitkäaikaiseen linjaan ydinaseriisunnan edistäjänä. Sadankomitea katsoo, ettei esityksen perusteluista ilmene riittäviä syitä luopua nykyisestä selkeästä ydinasekiellosta.

1. Vaikutukset Suomen kansainväliseen linjaan

Suomi on pitkään profiloitunut kansainvälisesti jännitteitä vähentävänä toimijana ja ydinaseriisunnan tukijana. Selkeä lainsäädännöllinen ydinasekielto on ollut keskeinen osa tätä profiilia.

Kiellon poistaminen:

- heikentää Suomen uskottavuutta ydinaseriisunnan edistäjänä
- viestii muutoksesta Suomen periaatteellisessa linjassa
- voi vaikeuttaa Suomen toimintaa monenvälisissä asevalvonta- ja aseriisuntakeskusteluissa

Ulkoasiainvaliokunnan tulee arvioida tarkkaan, millaisen signaalin muutos lähettää kansainvälisesti, erityisesti tilanteessa, jossa ydinaseriisunta on muutenkin paineessa.

2. Nato ja kansainväliset sopimusvelvoitteet

Hallituksen esityksessä viitataan Nato-jäsenyyteen keskeisenä perusteluna. Sadankomitea katsoo, ettei tätä perustelua ole osoitettu riittäväksi.

Suomi liittyi Natoon tilanteessa, jossa ydinasekielto oli voimassa. Myöskään Yhdysvaltojen kanssa solmittu DCA-sopimus ei edellyttänyt muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön ydinaseiden osalta. Näihin sopimuksiin ei tehty varauksia ydinaseiden osalta. Tämä osoittaa, että:

- nykyinen ydinasekielto ei ole ristiriidassa liittolaisvelvoitteiden kanssa
- lainsäädäntömuutokselle ei ole sopimusoikeudellista pakkoa

Näin ollen esityksen tarvetta ei voida perustella Naton kansainvälisillä velvoitteilla eivätkä sopimukset ole ristiriidassa lakiin kirjatun ydinasekiellon kanssa.

3. Pohjoismainen viitekehys

Ulkoasiainvaliokunnan työn kannalta pohjoismainen yhteistyö ja viitekehys ovat keskeisiä. Hallituksen esitys vie Suomen pois Pohjoismaisesta viiteryhmästä. Kaikissa muissa Pohjoismaissa on selkeät poliittiset linjaukset siitä, ettei niihin saa tuoda tai sijoittaa ydinaseita rauhan aikana. Islannin lainsäädäntö kieltää ydinaseet kaikissa tilanteissa. Mikäli ydinenergialaista poistetaan ydinaseiden kielto, olisimme selkeästi eri tilanteessa kuin muut Pohjoismaat.

Suomen lainsäädännön muuttaminen:

- irrottaisi Suomen pohjoismaisesta linjasta
- loisi epä johdonmukaisuutta alueelliseen turvallisuuspolitiikkaan
- heikentäisi yhteistä viestiä ydinaseiden roolin rajoittamisesta

4. Turvallisuus- ja riskivaikutukset

Sadankomitea korostaa, että esityksellä on keskeisiä ulko- ja turvallisuuspoliittisia vaikutuksia. Muutos vaikuttaa Suomen asemaan kansainvälisessä turvallisuusympäristössä myös ilman konkreettisia sijoituspäätöksiä.

Hallituksen esitys heikentäisi Suomen turvallisuutta. Pelkkä teoreettinen mahdollisuus ydinaseiden sijoittamisesta Suomeen heikentää Suomen turvallisuutta, koska tällöin olisimme entistä varmemmin toisen osapuolen mahdollisen ydinaseiskun kohteena. Suomalaisista kaupungeista ei pidä tehdä ydinaseiden kohdetta. Myös Natolle on tehtävä selväksi, ettemme hyväksy ydinaseiden käyttöä Suomen rajalla tai sen välittömässä läheisyydessä.

Hallituksen esitys on vaarallinen eikä sen seurauksia ole mietitty loppuun asti. Suomen tulee pysyä erossa ydinaseista jatkossakin. Esimerkiksi hyökkäyksellisten ydinsotaharjoitusten osalta Suomi voisi monen muun Naton-maan tavoin hyvin pidättäytyä osallistumasta näihin. Tämä ei mitenkään vähennä Naton ydinpelotteen uskottavuutta. Ydinaseiden käyttö tulisi lähes aina olemaan sotarikos ja rikos ihmiskuntaa vastaan, mikä käyttöön osallistuvien sotilaiden ja poliitikkojen rikosoikeudellisen aseman osalta tulee muistaa.

Pelkkä mahdollisuus ydinaseiden tuomisesta Suomen alueelle:

- lisää Suomen strategista merkitystä mahdollisena isku kohteena
- kasvattaa jännitteitä lähialueilla
- liittää Suomen entistä tiukemmin osaksi ydinasepelotetta

5. Kansainvälinen oikeus ja humanitaarinen näkökulma

Sadankomitea haluaa myös painottaa, että humanitaarista ja oikeudellista näkökulmaa on vahvistettava ydinasekeskustelussa. Ydinaseiden käyttöön liittyvät humanitaariset vaikutukset ovat katastrofaaliset, eikä niiden käyttö ole yhteensopivaa kansainvälisen humanitaarisen oikeuden keskeisten periaatteiden kanssa.

Suomen tulee ulkopoliitikassaan:

- tukea kansainvälisen oikeuden vahvistamista
- edistää asevalvontaa ja ydinaseriisuntaa
- välttää toimia, jotka normalisoivat ydinaseiden asemaa

Lakimuutos on ristiriidassa näiden tavoitteiden kanssa, koska se heikentää normatiivista raja-aitaa ydinaseiden käytön ja hyväksynnän ympäriltä.

6. Johtopäätökset

Sadankomitea katsoo, että hallituksen esitys tulisi hylätä.

Ulkoasiainvaliokunnan tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että:

- ydinasekielto on keskeinen osa Suomen kansainvälistä profiilia
- muutokselle ei ole esitetty pakottavia sopimus- tai turvallisuuspoliittisia syitä
- esitys voi heikentää Suomen asemaa ydinaseriisunnan edistäjänä

Suomen turvallisuus- ja ulkopoliitiikan pitkän aikavälin tavoitteena tulee olla ydinaseiden merkityksen vähentäminen ja niiden poistaminen. Selkeä ja yksiselitteinen ydinasekielto tukee tätä tavoitetta. Vaikka nyt ei ole esitetty ydinaseiden sijoittamista Suomeen, tekee jo kiellon poistaminen ja ydinaseiden kauttakulun salliminen ydinaseista merkittävän osan Suomen turvallisuuspolitiikkaa. Sen purkaminen ilman välttämätöntä syytä on ulko- ja turvallisuuspoliittisesti riskialtista ja heikentää Suomen johdonmukaisuutta kansainvälisenä toimijana.